

24.7.2020

Härkälän tila

Viite Broilerikasvattamon laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus

**YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA, HÄRKÄLÄN
TILAN BROILERIKASVATTAMON LAAJENNUSHANKE, HUITTINEN**

Sisällys

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY	2
2. OSALLISTUMISEN JÄRJESTÄMINEN JA YHTEENVETO ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ	3
3. ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU	4
4. YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ	10
5. PERUSTELLUSTA PÄÄTELMÄSTÄ TIEDOTTAMINEN	18
6. SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMISEN PERUSTEET JA MUUTOKSENHAKU	19
7. YVA-MENETTELYSSÄ SOVELLETUT OIKEUSOHJEET JA ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ	19
LIITTEET	19
JAKELU	19

Härkälän tila on 18.3.2020 toimittanut Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskukseen) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostuksen), joka koskee Huittisiin sijoittuvaa broilerikasvattamon laajennushanketta.

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi

Härkälän tila, broilerikasvattamon laajennus, Huittinen

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava on AgriNisu Oy:n ja BroiCo Oy:n muodostama broileritila, jossa yhteyshenkilönä toimii Juhani Nisu.

YVA-selostuksen on laatinut hankkeesta vastaavan toimeksiannosta Watrec Oy, jossa yhteyshenkilönä on vanhempi konsultti Jaana Tuppurainen.

Varsinais-Suomen ELY-keskus toimii YVA-menettelyssä YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena ja laatii YVA-selostuksesta perustellun päätelmän. Yhteyshenkilönä arviointimenettelyssä toimii ylitarkastaja Erika Liesegang.

Hankkeen kuvaus ja toteuttamisvaihtoehdot

Hankkeessa laajennetaan olemassa olevaa broilerikasvattamoa. Hanke sijoittuu Huittisten kaupunkiin kiinteistöille 102-405-14-151, 102-405-1-211 ja 102-405-1-212. Hankkeella halutaan vastata kasvavaan broilerin lihankulutukseen ja taata tilan elinkelpoisuus myös jatkossa.

Lähialue on pääasiassa maa- ja metsätalouskäytössä olevaa haja-asutusaluetta. Broilerikasvattamon etäisyys Huittisten taajamaan on noin 2 km. Lähimmät naapurikiinteistöt sijaitsevat noin 100 metrin päässä broilerikasvattamon luoteispuolella ja 200 metrin päässä kaakkoispuolella. Nykyisten kasvattamojen koillispuolella noin 100–400 metrin päässä kulkee Loimijoki. Uusista kasvattamoista Loimijokeen on matkaa noin 400–500 metriä. Nykyinen toiminta on käynnistynyt vuonna 1982 (AgriNisu Oy) ja sitä on laajennettu vuonna 2006 (BroiCo Oy). Toiminta käsittää nykyisin viisi kasvattamorakennusta.

YVA-menettelyssä on tarkasteltu seuraavia vaihtoehtoja:

- Vaihtoehto 0 (VE0): Nykyinen toiminta. Broilerikasvattamot BroiCo Oy, jossa on 174 000 eläinpaikkaa ja AgriNisu Oy, jossa on 94 000 eläinpaikkaa, yhteensä 268 000 eläinpaikkaa.
- Vaihtoehto 1 (VE1): Toiminnan laajentaminen niin, että broileripaikkoja on yhteensä 418 000 kpl.
- Vaihtoehto 2 (VE2): Toiminnan laajentaminen niin, että broileripaikkoja on yhteensä 568 000 kpl.

Muita sijoituspaikkoja ei tarkastella. Kasvua nykytilanteeseen on VE1:ssä 150 000 ja VE2:ssa 300 000 broileria. Laajennusrakennukset on suunniteltu nykyisten hallien välittömään läheisyyteen. Lannan osalta loppusijoituksena esitetään lannan

toimittamista peltoviljelyyn sekä käsiteltäväksi Biolan Oy:n kompostointilaitokseen. Lantaa muodostuu VE1:ssä 6 270 m³ ja VE2:ssa 8 520 m³.

YVA-menettelyn tarve ja vaiheet

YVA-menettelyn tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin (252/2017) ja YVA-asetukseen (277/2017). Broilerikasvattamohankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain liitteen 1 kohdan 1 a) perusteella: kanalat, joissa kasvatetaan yli 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa.

Hankkeen YVA-menettely on tullut vireille 28.11.2019 hankkeesta vastaavan toimitettua arviointiohjelman ELY-keskukselle. ELY-keskus kuulutti arviointiohjelman ja pyysi siitä lausuntoja ja mielipiteitä. Kaikille avoin yleisötilaisuus hankkeesta järjestettiin Huittisissa 11.12.2019. ELY-keskus antoi lausunnon arviointiohjelmasta 5.2.2020.

Hankkeesta vastaava on laatinut arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) ja toimittanut sen ELY-keskukselle 18.3.2020.

YVA-menettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Arviointimenettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin. YVA-menettelyä, rakentamiseen tarvittavia menettelyjä ja ympäristölupamenettelyä voidaan toteuttaa osittain samanaikaisesti.

2. OSALLISTUMISEN JÄRJESTÄMINEN JA YHTEENVETO ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Arviointiselostuksen vireilläolosta on YVA-lain mukaisesti kuulutettu ELY-keskuksen verkkosivuilla ja Huittisten kaupungin verkkosivuilla lausuntojen ja mielipiteiden antamiselle varatun ajan eli 25.3. – 25.5.2020. YVA-selostus julkaistiin 25.3.2020 ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/harkalantilaYVA. Kuulutus arviointiselostuksen nähtävillä olosta julkaistiin Lauttakylä-lehdessä.

Yhteysviranomainen pyysi arviointiselostuksesta lausunnon seuraavilta tahoilta:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto / ympäristölupavastuualue
 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
 Lounais-Suomen aluehallintovirasto
 Huittisten kaupunki
 Huittisten kaupunki ympäristönsuojeluviranomainen
 Ruokavirasto
 Suomen Luonnonsuojeluliitto ry / Satakunnan piiri
 Suomen Metsäkeskus / Läntinen palvelualue
 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) Varsinais-Suomen Liitto

Satakunnan Museo
Satakunnan pelastuslaitos
Satakuntaliitto

Yhteysviranomainen ei katsonut tarpeelliseksi järjestää yleisötilaisuutta selostusvaiheessa, koska ohjelmavaiheessa pidetyssä tilaisuudessa (11.12.2019) oli vähän osallistujia eikä erityisiä ongelmakohtia noussut esiin.

Yhteenveto lausunnoista ja mielipiteistä

Arviointiselostuksesta annettiin viisi lausuntoa, joiden keskeinen sisältö esitetään alla. Lausunnot on esitetty kokonaisuudessaan liitteessä. Yhteysviranomaiselle ei toimitettu yhtään mielipidettä. Lausunnot toimitettiin tiedoksi hankkeesta vastaavalle.

Satakuntaliitto toteaa, että YVA-selostusta on täydennetty pääosin riittävästi Satakuntaliiton YVA-ohjelmasta antaman lausunnon mukaisesti. Lausunnossa kuitenkin huomautetaan, että neljän suuren tuotantolaitoksen rakentaminen valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle on merkittävä hanke eikä hankkeen maisemavaikutuksia voida arvioida ilman riittävän tarkkoja havainnekuvia. Laajennushankkeen vaikutukset Loimijokeen ja Kokemäenjokeen tulisi arvioida tarkemmin etenkin lannan levitysmäärien kasvaessa nykyisestä. Lisäksi Satakuntaliitto korostaa tulvariskien huomioimista rakentamisessa ja lannanlevityspaikkojen valinnassa edelleen hankkeen jatkovaiheissa.

Etelä-Satakunnan ympäristölautakunnalla ei ollut lausuttavaa YVA-selostuksesta.

Satakunnan Museo toteaa, että YVA-selostukseen laaditut havainnekuvat suunnitellusta lisärakentamisesta ovat riittäviä tulevien muutosten arvioimiseksi. Museo pitää oikeansuuntaisena arviota, että merkittävimmät maisemavaikutukset ovat aiheutuneet silloin, kun toiminta on alueelle syntynyt ja myöhemmin monessa vaiheessa laajentunut ja että laajennuksen kulttuuriympäristö- ja maisemavaikutukset jäisivät nykytilanteeseen nähden melko lieviksi. Myös liikennevaikutusten arviointia museo pitää riittävänä.

Ruokavirastolla ei ollut lisättävää aiempaan lausuntoonsa YVA-ohjelmasta.

Satakunnan pelastuslaitos katsoo, että rakentamisessa tulee huomioida mahdollisissa onnettomuustilanteissa tarvittavat pelastustiet, joita on voitava käyttää ilman erityisjärjestelyjä ja silloinkin kun esim. jokitulva estää normaalit tieyhteydet. Onnettomuustilanteiden varalta tulee huomioida mm. sammutusveden tarve sekä mahdollisesti haitta-aineita sisältävien sammutusvesien johtamismahdollisuus tilan betonisiin säiliöihin.

3. ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU

Varsinais-Suomen ELY-keskus on YVA-menettelyn yhteysviranomaisena tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun, ja toteaa tältä osin seuraavaa:

Härkälän tilan broilerikasvattamon laajennushanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus täyttää YVA-lain 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset. Selostus on laadittu 4.12.2019-3.1.2020 nähtävillä olleen arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta.

Hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus arviointien suorittamiseen. Selostukseen ei sisälly sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Selostuksen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista, tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset sekä vertailla vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia keskenään ja arvioida niiden toteuttamiskelpoisuutta.

Edellä todetusta huolimatta arvioinnissa on lausuntojen ja yhteysviranomaisen oman tarkastelun perusteella todettu olevan joitakin puutteita ja epävarmuustekijöitä, liittyen etenkin hankkeen sijoittumiseen tulvariskialueelle. Puutteet ja epävarmuudet ovat kuitenkin luonteeltaan sellaisia, että ne voidaan ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa sekä lupa- ja hyväksymismenettelyjen yhteydessä.

Yleistä

Selostuksessa on esitetty YVA-lain 33 §:ssä edellytetyt tiedot arvioinnin laatijoiden pätevydestä. Watrec Oy:llä on yli 10 vuoden ja yli 30 YVA- ja ympäristölupamenettelyn kokemus kanaloista ja sikaloista. Yhteysviranomaisen arvioi siten, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus selostuksen laatimiseen.

YVA-selostus on pääosin helppolukuinen ja riittävän kattava. Se sisältää hyvän yleistajuisen tiivistelmän, sanaston sekä lähdeluettelon. Kaikissa kohdin tekstiä ei kuitenkaan ilmene, mihin lähteeseen tiedot perustuvat. Yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antama lausunto on otettu hyvin huomioon arviointimenettelyssä ja selostuksen sisällössä. Lausunnon huomioiminen on esitetty havainnollisesti taulukossa 3.1.

Selostuksessa on jonkin verran virheitä ja ristiriitaisuuksia, jotka hieman hankaloittavat asian tai hankkeen arvioimista. Esimerkiksi sivulla 101 ammoniakkipäästöjen osalta todetaan: "Nyt lasketut ammoniakkipäästöt ovat (kg/eläinpaikka) VE0: 24 205, VE1: 35 282 ja VE2: 46 262". Luvut kuvaavat kuitenkin tilan kokonaispäästöjä, eivät päästöjä eläinpaikkaa kohti. Lisäksi osa tilan nykyisistä levityspelloista sijoittuu tulvariskialueelle, mutta sivulla 56 kuitenkin sanotaan: "Lannan levityksessä huomioidaan lainsäädäntö ja esimerkiksi tulvaherkille pelloille ei lantaa levitetä." Selostuksen toisissa kohdissa taas on todettu, että lantaa ei levitetä tulvapelloille, mutta ei ole otettu kantaa tulvaherkkien peltojen lannanlevitykseen.

Yleisluonteisia tekstiosuuksia tiivistämällä selostuksesta olisi saanut selkeämmän. Monissa kohdin selostusta on yleiskuvausta ja potentiaalisia "voitaisiin" -tyyppisiä kuvauksia, joita ei kuitenkaan ole sidottu konkreettisesti hankkeen toteuttamiseen, ja joista jää epäselväksi mitä ja miten toimenpiteitä on tarkoitus toteuttaa tässä

hankkeessa. Tämä koskee esimerkiksi eläintauti- ja hygieniariskejä (luku 6.1), hajuhaittojen vähentämistä (luku 8.1.1.3) ja liikennehaittojen vähentämistä (luku 8.1.2.5).

Hankkeen suunnittelu ja liittyminen muihin hankkeisiin

Luvussa 2 on esitetty riittävät tiedot hankkeesta vastaavasta, hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta, toteuttamisen edellyttämistä suunnitelmista, luvista ja niihin rinnastettavista päätöksistä sekä hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin. Hankkeen tavoiteaikataulu on YVA-menettelyn osalta esitetty oikein kuvassa 2.3. Hankkeen ympäristölupahakemus on toimitettu aluehallintovirastolle 20.4.2020, mutta on epävarmaa, valmistuuko lupapäätös lokakuuhun mennessä, kuten kuvassa esitetään.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat ja luvat eli ympäristölupa Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, rakennusluvat Huittisten kaupungin rakennusvalvontaviranomaiselta sekä palo- ja pelastusviranomaisille laadittava kemikaali-ilmoitus ja pelastussuunnitelma on kuvattu asianmukaisesti. Rakennuslupaa haetaan ympäristölupapäätöksen jälkeen. Toiminnanharjoittajan kaupungilta saaman tiedon mukaan rakentamiseen riittää rakennuslupa eikä suunnittelutarveratkaisua vaadittaisi.

Yhteysviranomainen kuitenkin toteaa, että rakennuslupahakemuksen yhteydessä kasvattamoiden rakentamiskorkeuksissa tulee huomioida niiden sijoittuminen tulvariskialueelle. Tämä edellyttää maanpinnan korottamista ennen rakentamista.

Luvussa 2.7.1 kaavatilanteen kuvauksia on täydennetty yhteysviranomaisen ohjelmalausunnon mukaisesti ja vaikutusarviointi on niiden suhteen asianmukainen. Maakuntakaavassa hankealue sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaalle Kokemäenjokilaakson maisema-alueelle sekä osittain Kokemäenjoen maakunnallisesti merkittävään kulttuurimaisema-alueelle ja merkittävälle luontomatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeelle.

Luvuissa 2.7.2-2.7.5 on kuvattu laajasti hankkeen kannalta olennaisia luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskevia suunnitelmia ja ohjelmia sekä kuvattu riittävästi pääpiirteet siitä, miten ne huomioidaan hankkeessa. Yhteisvaikutuksia muiden eläintilojen kanssa on arvioitu luvussa 8.7.

Hankkeen kuvaus

Hankekokonaisuus ei ole muuttunut arviointiohjelmavaiheesta. Hanke, sen tarkoitus ja tarve, sijainti, koko, maankäyttötarve ja muut keskeiset ominaisuudet kuten luonnonvarojen käyttö, päästöt ja jätteet on selostuksessa kuvattu riittävällä tavalla (luvut 4-5). Sanallisia kuvauksia tukevat kartat, kasvattamon toimintakaavio, taulukot ja kuvat. Kuvauksissa on otettu huomioon hankkeen koko elinkaari eli käyttövaiheen lisäksi myös rakentamisvaihe ja käytöstä poistamisesta aiheutuvat purkutoimenpiteet (luku 8.6).

Selostuksessa on tarkasteltu toiminnan mahdollisia onnettomuus- ja poikkeustilanteita (luku 6). Niihin varautumista ja niiden mahdollisia vaikutuksia ympäristöön ja toimintaan

olisi kuitenkin voitu pohtia tarkemmin. Luvussa 5.2 on esitetty toiminnan sijoittuminen tulvariskialueelle. Selostuksessa on käyty läpi tulvatilanne, jossa Nokkamäentie ja Lauhantie ovat poikki ja vesi nousee rakennuksiin asti, mutta ei ole arvioitu mitkä ovat vaikutukset tällaisessa tilanteessa ja miten tilan logistiikka hoidetaan tilanteessa, jossa tiet ovat veden peitossa ja tarvittava liikenne ei pääse kulkemaan tilalle ja sieltä pois. Selostuksessa todetaan, että erittäin harvinaisella tulvalla (1/250 ja 1/1 000 vuodessa) nykyiset rakennukset ja tulevat laajennukset ovat veden vallassa, mutta selostuksen karttakuvissa on esitetty tilanne ainoastaan melko harvinaisen vesistötulvan (1/50 vuodessa) ja yleisen tulvan (1/10 vuodessa) tilanteessa. Myös karttakuva erittäin harvinaisen tulvan (1/250 vuodessa) tilanteesta olisi ollut hyödyllinen. Luvussa 4.7 on esitetty esimerkkejä käytettävistä kemikaaleista ja niiden vaarallisuudesta. Myös kemikaalien varastointimääristä olisi ollut hyvä esittää arvio sekä arvioida niiden vaikutusta ympäristöön onnettomuuden sattuessa. Myös mahdollisen tulipalon vaikutuksia ja sitä kautta esimerkiksi palaneiden raatojen hävitystä olisi voitu pohtia tarkemmin.

Selostustekstissä ja kartoilla (kuvat 2.1 ja 2.2, liite 1 ja 2) on esitetty asianmukaisesti tiedot hankkeen ja tilan rakennusten sijoittumisesta suhteessa lähiympäristöön, asuinkiinteistöihin ja muihin eläintiloihin. Liitteenä on yhteysviranomaisen ohjelmalausunnossa toivoma asemapiirustus.

Selostuksessa on esitetty tilalla käytössä olevia käytäntöjä ja toimenpiteitä (luku 4) sekä tarkkailu- ja seurantatoimia (luku 10). Tarkkailua ja seurantaa koskien on esitetty keskeisiä BAT-päätelmiä, joita sovelletaan tarvittavin osin (BAT 24-29). Lisäksi selostuksen liitteenä on nykyistä toimintaa koskeva BAT-selvityslomake. Niiden avulla saa selkeän kuvan tilan BAT-toimenpiteistä, mikä helpottaa vaikutusten ja lieventämiskeinojen arviointia. BAT-päätelmät huomioidaan ympäristölupapäätöksessä.

Nykyisten lannan levityspeltojen sijainti on esitetty liitekartalla. Ravinnekuormituksen arvioinnin kannalta keskeisistä levityspeltojen ominaisuuksista kuten fosforiluokasta, kaltevuudesta tai etäisyydestä vesistöihin ei ole kuitenkaan esitetty tarkempia tietoja. Lisäksi lannan levityspeltojen osalta tarkempi kartta 1/10 vuodessa (yleinen vesistötulva) tapahtuvasta tulvasta olisi hyödyllinen.

Lannanlevitykseen liittyen on hyödynnetty Teho-hankkeen selvityksiä (luku 8.2.2.1, liite 6). Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että tämän lisäksi tietoja on täydennetty myös Luonnonvarakeskuksen uudemmilla kuntakohtaisilla viljavuustiedoilla.

Vaikutusalueen rajausta ja ympäristövaikutusten arviointi ja vertailu

Hankkeen toteuttamisen vaihtoehdot VE0, VE1 ja VE2 ovat selkeät. Laajennukset sijoittuvat olemassa olevan toiminnan viereen, erona on ainoastaan broileripaikkojen ja kasvattamojen määrä. Vaihtoehtojen vaikutuksia on selvitetty tasapuolisesti. Vaikutuksia koskevat selvitykset on kohdennettu oikein ja todennäköisesti merkittävät vaikutukset on arvioitu pääsääntöisesti riittävästi. Tarkastelussa olisi kuitenkin voitu kiinnittää enemmän huomiota hankekokonaisuuden sijoittumiseen tulvariskialueelle ja siitä aiheutuviin riskitekijöihin. Vaikutusten kuvauksissa on otettu huomioon hankkeen

koko elinkaari eli käyttövaiheen lisäksi myös rakentamisvaihe ja käytöstä poistamisesta aiheutuvat purkutoimenpiteet (luku 8.6). Vaikutuksia on tarkasteltu YVA-ohjelmassakin kartalla esitetyllä vaikutusalueella (lausunnon kuva 1.), jota on täydennetty lannan hyödyntämiseen liittyvillä vesistövaikutuksilla. Vaikutusalue on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan riittävän laaja merkittävien vaikutusten arvioimiseksi.

Kuva 1. Vaikutusalueen maantieteelliset rajaukset. (Lähde: Watrec oy ja hankkeesta vastaava. Ympäristövaikutusten arviointiselostus 2020, kuva 7.1 sivu 60.

Vaikutusten yhteydessä on ehdotettu toimia, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Myös ehdotus haitallisiin ympäristövaikutuksiin liittyvistä seurantajärjestelyistä eli käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusta koostuva seurantaohjelma on esitetty (luku 10).

Luvussa 8.3.4 esitetään broilerikasvattamoille soveltuvia ammoniakkipäästöjen lieventämiskeinoja. Taulukossa 8.14 on esitetty ammoniakkilaskuriin perustuvat arviot hankevaihtoehtojen ammoniakkipäästöistä BAT-tekniikoiden mukaisilla lieventämiskeinoilla ja ilman niitä. Taulukossa olisi voitu esittää arviot myös muiden lieventämiskeinojen (happopesuri, biosuodin) vaikutuksista kokonaispäästömääriin siltä osin, kuin niitä on saatavilla. Selostuksessa todetaan, että jos ammoniakkilaskuriin syötetään, että kaikki eläinsuojien poistoilma puhdistetaan, laskee NH_3 -päästö eläinpaikkaa kohden 0,01 kg. Vaikka päästövähennys kuulostaa näin todettuna pieneltä, laskisivat tilan kokonaispäästöt poistoilman puhdistuksella kuitenkin 4,2-5,7 tonnia eli noin 12 % BAT-tekniikoilla lasketuista päästöistä (jotka olivat laskennallisesti 17-19 % pienemmät kuin päästöt ilman BAT-tekniikoita). Siten vaikka BAT-päästöarvot

laskennallisesti jo alittuvatkin, poistoilman käsittelyjärjestelmä laskisi päästöjä merkittävästikin. BAT-tarkasteluun sisältyvät taloudellisuus- ja käyttökelpoisuusnäkökulmat eivät kuitenkaan välttämättä puolla tällaisia toimenpiteitä.

Selostuksessa on kuvattu riittävästi ja yleistajuisesti merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamisessa, ennustamisessa ja arvioinnissa käytetyt menetelmät sekä tiedonkeruuseen liittyviä epävarmuustekijöitä. Selostuksessa on hyödynnetty IMPERIA-hankkeen kehittämää ARVI-työkalua ja sen arviointikriteeristöä. Työkalun käyttö lisää eri hankkeiden YVA-arviointien vertailukelpoisuutta sekä parantaa vaikutusten merkittävyysarviointeja ja vaihtoehtojen vertailua ja perustelujen läpinäkyvyyttä. ARVI-menetelmässä vaikutuksen merkittävyttä arvioidaan vaikutuskohteen herkkyyden ja muutoksen suuruuden avulla. Kutakin kriteeriä arvioidaan asteikolla "Ei muutosta", "Vähäinen", "Kohtalainen", "Suuri" ja "Erittäin suuri", joka kattaa sekä myönteisen että kielteisen suunnan. Taulukossa 9.2. esitetty yhteenveto arvioiduista ympäristövaikutuksista on havainnollinen ja kattaa hankkeen keskeiset ympäristövaikutukset. Lukija saa sen avulla yhdellä silmäyksellä hyvän käsityksen hankkeen arvioiduista vaikutuksista ja niiden suuruudesta.

Taulukossa VE1:n ja VE2:n hajuvaikutukset, liikenne- ja turvallisuusvaikutukset, liikennemeluvaikutukset, viihtyvyysvaikutukset, pinta- ja pohjavesivaikutukset, ammoniakki- ja hiilidioksidipäästöt, maankäyttö- ja maisemavaikutukset, yhteisvaikutukset ja ympäristöriskit on arvioitu luokkaan "vähäinen (kielteinen)". Työllisyysvaikutukset on arvioitu luokkaan "vähäinen (myönteinen)". Kaikki muut vaikutukset (esimerkiksi luonto-, pöly-, melu-, ja maaperävaikutukset) on arvioitu luokkaan "ei vaikutusta".

ARVI-asteikon avulla ei saatu minkään vaikutuksen kohdalla eroja vaihtoehtojen 1 ja 2 välille. Vaikka broilerimäärä on VE2:ssa noin 36 % suurempi kuin VE1:ssä, vaikutukset eivät arvioinnin perusteella lisäännä niin paljon, että muuttuisivat esimerkiksi vähäisistä kohtalaisiksi. Yhteysviranomaisen toteaa, että taulukossa esitetyt arviot näyttävät kokonaisuudessaan oikeansuuntaisilta verrattuna muissa vastaavissa hankkeissa todettuihin vaikutuksiin. Lukijaa varten olisi kuitenkin voinut avata tarkemmin sitä, millaisilla ARVI-työkalun osatekijöiden arvioinneilla ja perusteluilla kunkin ympäristövaikutuksen arvioinnissa on päädytty taulukossa lopulta luokkaan "vähäinen" tai "ei vaikutusta". Ilman tätä tehty johtopäätös luokasta jää epäselväksi eikä sen loogisuutta voi arvioida. Arviointitaulukon kaikista selitteistä ei selkeästi käy ilmi, onko arviossa ympäristövaikutuksen suuruudesta otettu huomioon lakisääteisten tai muiden lieventämiskeinojen käyttö. Tätä olisi voinut avata tarkemmin.

Erityisesti pintavesivaikutusten osalta luokkana tulisi olla "vähäisen" sijaan "kohtalainen". Hankealue ja osa lannanlevityspelloista sijoittuvat Loimijoen läheisyyteen ja tulvariskialueelle. Loimijoen ekologinen tila on luokiteltu välttäväksi. Jo nykyisellään lannan sisältämät ravinteet aiheuttavat huomattavan kuormituspaineen Loimijoelle, koska Huittisten alueella peltoalaa on niukasti tuotetun lannan ravinnesisältöön nähden ja alueen pelloista huomattava osa kuuluu fosforin osalta viljavuusluokkiin korkea tai arveluttavan korkea. ARVI-työkalussa kohteen herkkyys tulisi siten luokitella vähintään kohtalaiseksi. Hanke lisää alueen lannantuotantoa entisestään ja vaikka peltoalaa ei hankevaihtoehtojen johdosta tarvitse raivata lisää,

tarvitaan tilalle kuitenkin hankevaihtoehdosta riippuen lisää peltolevitysalaa 236–300 ha.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä sisällytetään hanketta koskeviin lupapäätöksiin YVA-lain 26 §:n mukaisesti. Lupapäätöksistä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu perusteltu päätelmä on huomioitu.

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä vaikutuksista perustuu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) 19 §:ssä sekä valtioneuvoston asetuksen ympäristövaikutusten arvioinnista (277/2017) 4 §:ssä annettuihin arviointiselostuksen sisältövaatimuksiin, arviointiselostuksessa esitettyihin hankkeen kuvauksiin ja selvityksiin, niiden tuloksiin ja tulosten arviointiin sekä selostuksesta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden sisältöön. Niiden perusteella ELY-keskus esittää perusteltuna päätelmänään Härkälän tilan broilerikasvattamon laajennushankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa:

Merkittävät vaikutukset ja niiden perustelut

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen merkittäviä ympäristövaikutuksia ovat vaikutukset pintavesiin ja maisemaan sekä vaikutukset ilmaan ja ilmastoon, mukaan lukien hajuvaikutukset.

Vastaaviin hankkeisiin verrattuna vaikutukset pintavesiin korostuvat, sillä hanke sijoittuu tulvariskialueelle. Myös maisemavaikutukset korostuvat johtuen hankkeen sijoittumisesta valtakunnalliselle maisema-alueelle ja maakunnalliselle kulttuurimaisema-alueelle.

Vaikutukset pintavesiin

Hankkeen vaikutukset pinta- ja pohjavesiin on selostuksessa (s. 119) arvioitu vähäisiksi, eikä hankkeesta katsota aiheutuvan heikentävää vaikutusta vesistöjen laatuun nykyiseen toimintaan verrattuna. Lantaa toimitetaan laajennuksen myötä nykyistä enemmän Biolan Oy:n kompostointilaitokselle, eikä pellolle levitettävän lannan määrä kasva merkittävästi kummassakaan laajennusvaihtoehdossa (VE1 ja VE2) nykyiseen toimintaan verrattuna (VE0). Peltolevitykseen menevän lannan ravinnemäärät ja tarvittavat pinta-alat on laskettu siten, että Biolan Oy:lle jatkokäsittelyyn päätyy vaihtoehdoissa VE0 30 %, VE1 50 % ja VE2 60 % lannan kokonaismäärästä.

Selostuksen mukaan, vaikka lisääntyvä lannan tuotanto kasvattaa alueen ravinnetuotantoa, se ei lisää uutta peltoalan tarvetta, eikä vaihtoehdoissa muodostuva lantamäärä siten kasvata lannanlevityspellojen ravinnekuormitusta nykyisestä. Nykyiset lannanlevityspellot sijaitsevat pääasiassa Huittisissa, lisäksi jonkin verran peltoalaa on käytössä noin 30 kilometrin päässä Sastamalassa. Laajennustilanteissa käytössä on pääasiassa samat alueet. Osa pelloista sijaitsee tulvariskialueella sekä herkkien vesistöjen lähellä, mutta laajennuksen myötä näiden pellojen osuus ei

kasva. Laajennusrakennukset (VE1 - VE2) sijoittuvat tulva-alueen yläpuolella. Uusien kulkualueiden pintamateriaalien valinnalla voidaan vaikuttaa suoriin pintavaluntoihin.

Lantaa muodostuu VE1:ssa 6 270 m³ ja VE2:ssa 8 520 m³ vuodessa (Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta 1250/2014). Lannanlevitysalan tarve koko lantamäärälle VE1:ssa on 1 493 ha ja VE2:ssa 2 029 ha (Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohje, Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2010). Koska lannasta 50-60 % toimitetaan Biolan Oy:lle, ovat selostuksen taulukossa 8.13 esitetyt luvut kokonaislantamäärää pienempiä. Taulukossa on asianmukaisesti otettu huomioon myös muita laskentatapoja peltoalan arviointiin. Kokonaistypen määrään (VnA 1250/2014) perustuvalla peltoalalaskennalla ei kuitenkaan ole käytännön merkitystä, koska sen mukaiset peltoalat ovat pienempiä kuin Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeessa, johon ympäristölupamääräysten peltoalat nykyisin perustuvat. Ympäristökorvauksen ehtojen fosforilannoitusmäärään (viljavuusluokka tyydyttävä tai hyvä, 15 kg/ha) perustuva lannanlevitysalan tarve on hieman suurempi kuin Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeessa.

Perusteluna sille, että yhteysviranomainen katsoo vesistövaikutusten olevan hankkeen merkittäviä vaikutuksia, ovat Loimijoen sijaitseminen hankealueesta alle 500 metrin etäisyydellä, hankkeen sijoittumisen tulvariskialueelle sekä levityspeltojen sijoittuminen pintavesistön läheisyyteen ja/tai tulvariskialueelle.

Loimijoen valuma-alue on yksi maamme tehokkaimmin viljellyistä maatalousalueista, ja maatalouden hajakuormituksen vaikutukset alueen pintavesiin ovat merkittäviä. EU:n alueella tavoitteena on kaikkien pintavesien hyvä tila viimeistään vuoteen 2027 mennessä. Loimijoen vesistöalue on luokiteltu voimakkaasti muutetuksi vesimuodostumaksi, jonka ekologinen tila on välttävä. Voimakkaasti muutetuilla vesistöillä tavoitella suhteutetaan parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan. Tavoitetilan saavuttaminen edellyttää tehokkaita vesiensuojelutoimenpiteitä. Loimijoen valuma-alueen vesistöjen hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi tulee vähentää sekä kokonaisfosforin, että kokonaistypen kuormitusta vähintään 50 % nykyisestä. (Kokemäenjoen alaosan–Loimijoen osa-alueen pintavesien toimenpideohjelma vuosille 2016–2021)

Selostuksessa arvioidaan, että noin 30 km:n säteellä hankealueesta on noin 15 000 ha peltoa. Sekä Teho-hankkeen (Karjanlannan typpi- ja fosforimäärät sekä niiden jakautuminen Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa 4/2010) että Luonnonvarakeskuksen selvityksen (Suomen peltojen maalajit, multavuus ja fosforipitoisuus. Vuodet 1996-2000 ja 2005-2009. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 17/2018) mukaan korkeita ja arveluttavan korkeita fosforiluvun pelloja on Huittisissa noin 10-20 %. Tilan nykyisten ympäristölupamääräysten mukaan tällaisille pelloille ei saa levittää lantaa. Siten soveltuvaksi peltoalaksi jäisi 30 km:n säteellä arviolta 12 000 ha. Selostuksessa todetaan asianmukaisesti, että olemassa olevasta peltoalasta tulee lisäksi vähentää lannanlevitykseen muutoin soveltumattomat pellot (rannat, kaltevat yms.) sekä lannanlevitykseen jo varatut pellot.

Tilalla nykyisin käytössä olevien peltojen (n. 510 ha) lisäksi laajennusvaihtoehtoissa tarvitaan lisäpeltopinta-alaa 236 ha (VE1) tai 300 ha (VE2). Tarvittava

lannanlevitysala on laskennallisesti noin 1,5-1,6 -kertainen nykyiseen peltoalaan verrattuna, kun huomioidaan jatkojalostukseen toimitettava lantamäärä. Yhteysviranomaisen katsoo, että laskelmien perusteella on mahdollista, joskin haastavaa löytää riittävästi lannanlevitysalaa. Tämä edellyttää, että osa lannasta toimitetaan jatkojalostukseen. Hanke on tältä osin toteuttamiskelpoinen molempien vaihtoehtojen osalta. Ympäristölupahakemuksessa esitettävien lannanluovutusmäärien tulee kuitenkin vastata YVA-selostuksessa esitettyjä määriä. Selostuksen tarkasteluista on jätetty pois Biolan Oy:lle toimitettavan ja siellä käsiteltävän lannan ympäristövaikutukset vesistöihin ja keskittyty peltolevityksen vaikutuksiin. Jatkojalostukseen menevää lantamäärää ei ole siten otettu huomioon lannan peltolevityksen kuormittavuutta arvioitaessa, joten jos tämä lantamäärä jostain syystä levitetäänkin sellaisenaan pelloille, on vaikutusarviointi tehty väärin perustein.

Yhteysviranomaisen kuitenkin toteaa, että peltojen lannoituksella lannalla on yleisesti merkittäviä vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin. Vaikutuksia tulisi pyrkiä kaikin keinoin riittävästi lieventämään. Vaikka lakeja, asetuksia ja määräyksiä noudatetaan, tarvitaan ravinnekuormituksen vähentämistavoitteiden saavuttamiseksi muitakin toimenpiteitä, esimerkiksi erilaisissa toimenpideohjelmissa esitettyjä vapaaehtoisia keinoja.

Luvussa 8.2.2.3 on esitetty keinoja haitallisten vesistövaikutusten vähentämiseksi. Hankkeessa noudatetaan vähintään lakisääteisiä määräyksiä ja säädöksiä (ympäristölupamääräykset, valtioneuvoston asetus 1250/2014, BAT-päätelmät). Lisäksi luvussa esitellään vapaaehtoisia toimenpiteitä kuten lannan jatkojalostusta, ympäristökorvausjärjestelmää, KOTOMA-hanketta, SAVE-hanketta, lannan mahdollista mädättämistä biokaasulaitoksessa ja Kiertovesi-hanketta. Lannan jatkojalostusta (kompostointi Biolan Oy:llä) ja ympäristökorvaustoimenpiteitä lukuun ottamatta jää kuitenkin epäselväksi, onko esiteltyjä vapaaehtoisia toimenpiteitä tarkoitus tai mahdollista toteuttaa hankkeessa. Selostuksessa ei ole myöskään tarkemmin esitetty piha-alueiden pintamateriaaleja tai vesienjohtamisjärjestelyjä, vaikka todetaan, että niihin liittyvillä valinnoilla pintavalunnan määrää saadaan vähennettyä.

Tilan nykyiset käytännöt eivät kaikin osin noudata vesiensuojelun edistämiseksi annettuja suosituksia. Esimerkiksi selostuksessa mainitaan (s. 30), että lannan levitys pelloille tapahtuu keväällä ja syksyllä, vaikka toisessa kohdassa todetaan (s. 92), että kasvien kannalta paras ajankohta lannan levitykseen on keväällä ja suurin ravinnekuorma syntyy syksyisestä lannan pintalevityksestä. Lisäksi tilalla nykyisin käytössä oleva peltopinta-ala (510 ha) ei ole riittävä nykyisestä toiminnasta muodostuvalle lantamäärälle, jonka edellyttämä peltopinta-ala on 670 ha.

Ilmaston muuttuessa Suomen talvet todennäköisesti muuttuvat leudommiksi ja sateisemmiksi, mikä vaikuttaa vesiensuojelutoimenpiteiden tehokkuuteen, kun suurin osa maataloudesta vesiin kulkeutuvasta kuormituksesta muodostuu juuri kasvukauden ulkopuolella. Ilmaston muuttuessa tarvitaan todennäköisesti entistä enemmän toimenpiteitä, jotta voidaan edes ylläpitää saavutetut vesistökuormituksen vähenemät. Ravinnekuormituksen vähentämiseksi suurissa eläinsuojahankkeissa tulisikin toteuttaa myös erilaisia vapaaehtoisia lieventämiskeinoja

lannanlevityspelloilla. Lannan syyslevitystä olisi vältettävä ja erityisesti kalteville, vesistön lähellä sijaitseville sekä tulvaherkille peltolohkoille tulisi kohdentaa talviaikaista kasvipeitteisyyttä lisääviä toimenpiteitä. Saaristomeren valuma-alueella yhtenä keinona eroosioon liittyvän fosforikuormituksen vähentämiseen on esitetty myös kipsin, rakennekalkin tai maanparannuskuidun käyttöä. (Saaristomeren valuma-alueen pintavesien toimenpideohjelma vuosille 2016–2021, SAVE-hanke, KiertoVesi-hankkeen loppuraportti).

Mahdollisessa ympäristölupapäätöksessä on syytä kieltää lannan levitys ainakin korkean ja arveluttavan korkean fosforiluokan pelloille sekä tulvapelloille ja mahdollisesti edellyttää muitakin lannanlevitykseen liittyviä toimenpiteitä, kun otetaan huomioon Saaristomeren valuma-alueen ravinnekuormituksen vähentämistavoitteet. Yhteysviranomaisen yhtyy selostuksen toteamukseen, että ympäristölupavaiheessa on myös varmistettava Biolan Oy:n käsittelykapasiteetin riittävyys.

Vapaaehtoisten toimenpiteiden toteuttamiseen ja lannasta aiheutuvien vesistövaikutusten lieventämiseen ja seurantaan liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Epävarmuutta lisää, kun lantaa levitetään myös muille kuin hankkeesta vastaavan itse viljelemille pelloille. Vesistökuormituksen riski on todennäköisesti korkeampi, jos lantaa vastaanottavat tilat eivät kuulu ympäristökorvausjärjestelmään eivätkä noudata sen fosforilannoiterajoituksia. Kuten selostuksessa todetaan, hankkeesta vastaava voi omalta osaltaan ohjeistaa lannan vastaanottajat noudattamaan säädöksiä ja ympäristölupamääräyksiä (esim. kieltoa levittää lantaa korkeaefosforisille pelloille), mutta viimekädessä lannoituksesta vastaa lannan levittäjä.

Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon

Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon on arvioitu ammoniakki- ja hiilidioksidipäästöjen osalta ja todettu (s.119) vähäisiksi: "Laskennalliset ammoniakkipäästöt kasvavat tuotannon kasvaessa, jääden kuitenkin molemmissa vaihtoehdoissa BAT-rajojen sisään. Hiilidioksidipäästöt kasvavat myös tuotannon kasvaessa. Kasvava lannan tuotto korvaa enemmän keinolannoitteita pienentäen näin kokonaisvaikutusta. Uusiutuvan energian käyttö vähentää laskennallisia päästöjä. Kokonaisuutena ilmastovaikutukset arvioidaan jäävän vähäisiksi."

Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutukset ilmaan ja ilmastoon ovat kuitenkin hankkeen merkittäviä vaikutuksia, kun huomioidaan ammoniakki- ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteet. Suomen ammoniakkipäästöjen päästövähennysvelvoite vuodesta 2020 alkaen on 20 % verrattuna vuoden 2005 ammoniakkipäästöihin (Maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentämismahdollisuudet ja -kustannukset 2014). Ilmastolakiin (609/2015) kirjattu tavoite on vähentää ihmisen toiminnasta aiheutuvien kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjä ilmakehään Suomen osalta vuoteen 2050 mennessä vähintään 80 % verrattuna vuoteen 1990. Hallitusohjelman (2019) tavoitteena on hiilineutraali Suomi vuoteen 2035 mennessä. Noin 90 % Suomen ammoniakkipäästöistä tulee maataloudesta, joten myös pääosa vähennystoimista tulee tehdä maataloudessa.

Ammoniakki voi aiheuttaa maaperän ja vesien happamoitumista ja rehevöitymistä. Vaikka ammoniakki ei kuulu kasvihuonekaasuihin, se vaikuttaa epäsuorasti myös kasvihuonekaasupäästöihin, sillä osa maahan laskeutuvasta ammoniumtypestä muuntuu dityppioksidiksi, joka on kasvihuonekaasu. Suomen maatalouden ammoniakkipäästöt olivat vuonna 2017 noin 27,8 kt ja niistä noin 93 % oli peräisin eläinten lannasta (Maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentäminen: viljelijäopas, 2020).

Hankkeen broilerikasvattamot luetaan teollisuuspäästädirektiivin mukaiseksi ns. IED-laitokseksi (EPNDir 2010/75/EU teollisuuden päästöistä, yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen). IED-laitosten ympäristöluvuissa on otettava huomioon parhaita käytettävissä olevia tekniikoita koskevat päätelmät (BAT-päätelmät). Direktiivin raja on siipikarjan tehokasvatukselle yli 40 000 siipikarjapaikkaa, johon verrattuna suunniteltu VE2-kokoinen toiminta (568 000 broileria) on kooltaan 14-kertainen. Ammoniakkipäästöt voidaan siten arvioida merkittäviksi verrattuna moniin muihin Suomessa toimiviin broilerikasvattamoihin. BAT-tekniikoita hyödyntäen tilan kokonaispäästöt olisivat 24–46 tonnia vuodessa, joten tilan osuus olisi noin 0,07-0,17 % Suomen maatalouden ammoniakkipäästöistä (vuonna 2017).

Luvussa 8.3.1 on arvioitu toiminnan ammoniakkipäästöiksi 0,07 kg NH₃/eläinpaikka/vuosi (Suomen ympäristökeskuksen ammoniakkilaskuri). BAT-päätelmien mukainen eläinsuojasta ilmaan vapautuva ammoniakkipäästö saa olla broilereilla enintään 0,08 kg NH₃/eläinpaikka/vuosi. Laskurin tuloksen mukaan tämä alittuu eikä BAT-näkökulmasta poistoilman käsittelyä tarvita.

Selostuksessa todetaan, että laajentumisesta huolimatta laskennallinen ammoniakkimäärä ei kasva samassa suhteessa nykytilanteeseen verrattuna johtuen mm. lannan toimittamisesta Biolan Oy:n kompostointilaitokseen. Sekoittumisen ja laimentumisen sekä puustovyöhykkeen takia on epätodennäköistä, että ammoniakkipäästöillä olisi merkittävää rehevöittävää vaikutusta kulttuurimaiseman kasvustoon. Yhteysviranomaisen pitää tehtyä arviota oikeasuuntaisena.

Ilmasto-oppaan mukaan broilerin lihan ilmastovaikutus (global warming potential, GWP) hiilidioksidiekvivalentteina tuotekiloa kohden on noin 3,7–6,9 kg CO₂-ekv./kg. Selostuksen ilmastovaikutusten arvioinnissa (luku 8.3.2) on hyödynnetty broilerintuotannon hiilidioksidipäästöarvoa lihakiloa kohden (4 kg CO₂), jolloin hankkeen tuottamat hiilidioksidipäästöt ovat 9 600 – 20 000 tonnia.

Yhteysviranomaisen pitää esitettyä ilmastovaikutusten arviointia riittävänä. Hankekohtaisia tarkempia laskelmia, joissa huomioon otetaan koko toiminnan elinkaari, mukaan lukien sähkönkulutuksen, liikenteen, lannoitteiden, lannankäsittelyn, rehuntuotannon ym. hiilidioksidipäästöt, on vaikea laatia ja todentaa. Laskennallisen arvon käyttäminen antaa siten todennäköisesti vertailukelpoisemman lopputuloksen hankkeiden välille. Ilmastovaikutusten arviointiin eri toimialojen YVA-menettelyissä ei ole vielä vakiintuneita menetelmiä ja myös ilmastovaikutusten huomioon ottaminen ympäristöluvuissa on vasta selvityssasteella.

Selostuksessa esitettyjä uusiutuvan energian hyödyntämiseen, energiatehokkuuteen ja lannankäsittelyyn liittyviä ratkaisuja kannattaa suosia jatkosuunnittelussa. Jos tilan lämpökeskusta laajennetaan, valtioneuvoston asetus keskisuurten energiantuotantoyksiköiden ja laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista (1065/2017, ns. PiPo-asetus) tulee ottaa huomioon ympäristölupapäätöksessä.

Hajuvaikutukset

Siipikarjakasvattamoiden osalta yleensä suoraan ihmisiin kohdistuvista vaikutuksista merkittävin on haju. Hajuvaikutukset on arvioitu selostuksessa (s.118) vähäisiksi: "Lantamäärän kasvu lisää hajun määrää, mutta sen käsittely muualla vähentää lannasta aiheutuvaa hajua. VE2 käsitellään enemmän lantaa muualla. Hajualueen sisään jää joitakin asuinrakennuksia, mutta ei kouluja tms. herkkiä kohteita."

Arviossa viitataan muiden hajumallinnuksien pohjalta arvioituun broilerikasvattamon hajualueeseen (kuva 8.3). Yhteysviranomaisen ei ohjelmalausunnossa edellyttänyt hajumallinnuksen tekemistä broilerikasvattamoista, koska kyse oli nykyisen toiminnan laajentamisesta. Selostuksessa (luku 8.1.1) on asianmukaisesti arvioitu hajuvaikutuksia hyödyntämällä kirjallisuuden esimerkkejä ja konsultin tietoja vastaavanlaisista hankkeista Suomessa.

Ilman hajupitoisuus ilmoitetaan hajuyksikköinä kuutiometrissä ilmaa (HY/m³). Vastaavan kokoisille broileritiloille tehtyjen hajumallinnusten perusteella juuri aistittavan hajumäärän (1 HY) on arvioitu leviävän 3 % (263 h) vuoden tunneista keskimäärin 0,8 - 1,2 km:n (VE1-VE2) säteelle hankealueesta.

Hankkeen mahdollinen hajualue kasvaa nykytilanteeseen verrattuna parilla sadalla metrillä, riippuen vallitsevista tuulista. VE1:n arvioidulla hajualueella (n. 800 metriä kasvattamoista), on tilan omistaman asuinkiinteistön lisäksi kolme muuta asuinkiinteistöä eli samat kiinteistöt kuin nykytilanteessakin. VE2:n hajualueella (n. 1 200 metriä kasvattamoista) sijaitsee edellä mainittujen asuinkiinteistöjen lisäksi neljä asuinkiinteistöä. Lannan levityksen hajupäästöistä todetaan (luku 8.1.1.1), että kuivalannan levitys aiheuttaa lietelantaan verrattuna vähemmän hajuhaittoja ja lannan vienti jatkojalostukseen vähentää hajukuormaa tilan lähialueella.

Yhteysviranomaisen toteaa, että vuoden hajutuntimäärät voivat lisääntyä nykyisestä kummassakin laajennusvaihtoehdossa. Nykytilanteeseen verrattuna laajemmassa vaihtoehdossa haju vaikutusten piiriin tulee uusia asuinkiinteistöjä. Lisäksi lähin toinen broileritila sijaitsee noin 1,5 km etäisyydellä hankealueesta, jolloin laajemmassa vaihtoehdossa on mahdollista, että toimintojen hajualueet kohtaavat ainakin ajoittain ja yhteisvaikutuksia voi syntyä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hajuvaikutusten arviointiin sisältyvät epävarmuustekijät sekä hajujen lieventämiskeinot (eläinsuojan puhtaus, kuivikkeiden kuivana pito, lämpötila ja poistoilman käsittely sekä lannan kompostointi, varastointi, levitysajat ja -tavat) on tunnistettu ja kuvattu selostuksessa hyvin. Toteuttamalla esitettyjä toimenpiteitä hajuhaittoja voidaan todennäköisesti lieventää eivätkä hajuvaikutukset siten vaikuta hankkeen toteuttamiskelpoisuuteen.

Maisemavaikutukset

Hankkeen vaikutukset maankäyttöön, maisemaan ja kulttuuriperintöön on selostuksessa (s. 120) arvioitu vähäisiksi: " Vaikutuksia kaukomaisemaan ei ole, vaikutukset lähimaisemaan jäävät vähäisiksi. Laajennusosat tulevat olemassa olevan tilan yhteyteen peltoauealle ja rakennetaan maisemaan soveltuviksi. Uusia pelloja ei raivata." Selostuksessa todetaan, että rakennukset tullaan rakentamaan maisemaan mahdollisimman hyvin istuviksi ja saman korkuisiksi kuin muut tilan hallit.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen maisemavaikutusten voidaan katsoa olevan merkittäviä, sillä kyse on useamman kasvattamorakennuksen sijoittumisesta valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle ja merkittävälle kulttuurimaisema-alueelle. Selostuksessa ei ole huomioitu, että tulvariskialueelle sijoittumisen vuoksi rakennuspaikan maanpinnan nostaminen on tarpeen, ja tällä on osaltaan vaikutusta myös maisemaan. Selostuksessa esitetty arvio siitä, että merkittävimmät maisemavaikutukset ovat aiheutuneet silloin, kun toiminta on alueelle syntynyt ja myöhemmin monessa vaiheessa laajentunut on kuitenkin todenmukainen. Sijoitettaessa kasvattamot suunnitellun mukaisesti nykyisen tilakokonaisuuden yhteyteen, niin maisemahaitta jää lieväksi. Selostuksessa esitetyt alustavat havainnekuvat ovat riittäviä tulevien muutosten hahmottamiseksi. Rakennuslupavaiheessa esitetään rakennusten tarkemmat piirustukset ja julkisivukuvat.

Muut vaikutukset

Yhteysviranomaisen ei ole nostanut hankkeen merkittävien vaikutusten joukkoon esimerkiksi vaikutuksia liikenneturvallisuuteen ja -meluun, vaikutuksia luontoon, maahan ja maaperään tai toiminnan terveys-, pöly- ja meluvaikutuksia. Yhteysviranomaisen yhtyy niiden osalta selostuksessa esitettyihin arvioihin (vaikutuksia ei ole tai ne ovat vähäisiä), kun otetaan huomioon hankkeen luonne ja hankealueen sijainti pellojen ja ympäröimänä etäällä laajemmista asutuskeskittymistä.

Selostuksessa (s.119) arvioidaan, että merkittäviä vaikutuksia maahan tai maaperään ei ole ja vaikutukset pohjaveteen ovat vähäiset.

Pohjavesien osalta yhteysviranomaisen toteaa, että tilakeskus tai lannanlevityspellot eivät sijaitse pohjavesialueella ja toiminnan nykyisen ympäristöluvan määräysten mukaan lantaa ei saa levittää luokitelluille pohjavesialueille.

Yhteysviranomaisen yhtyy selostuksessa esitettyihin arvioihin siitä, että vaikutukset maahan, maaperään ja pohjaveteen ovat normaalitoiminnassa vähäisiä. Toiminnan riskit liittyvät lähinnä polttonesteiden ja muiden kemikaalien vuotoriskeihin onnettomuus- tai laiminlyöntitilanteissa. Lannan varastointiin kuivalantalassa ei liity samanlaista äkillistä vuotoriskiä kuin lietelannan varastointiin huonokuntoisessa säiliössä.

Ympäristölupapäätöksessä tulisi huomioida Tukesin oppaassa "Kemikaalivuotojen ja sammutusjätevesien hallinta" esitetyt suositukset koskien polttonesteiden ja muiden kemikaalien varastointia. Kohteen kemikaalivalvonnasta vastaa pelastuslaitos, jolle tulee tehdä kemikaali-ilmoitus. Jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon Satakunnan pelastuslaitoksen lausunto siitä, että onnettomuus- ja palotilanteita varten tulee varmistaa sammutusveden saatavuus sekä huomioida mahdollisesti haitta-aineita sisältävien sammutusvesien johtaminen.

Hankkeen vaikutuksista luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen selostuksessa (s. 116) todetaan: "Toiminnalla ei arvioida olevan vaikutusta luontoon tai sen monimuotoisuuteen verrattuna nykyiseen. Laajennusrakennukset sijaitsevat olemassa olevalle peltoalueelle. Laajennuksen myötä ei raivata uusia peltoalueita. Lannanlevitysalat eivät lisäännä, koska osa lannasta toimitetaan käsittelyyn." Laajennushankkeen (VE1-VE2) vaikutukset arvioidaan täten jäävän vähäisiksi, eikä hankkeella ole alueen vesistöjen laatua heikentävää vaikutusta nykyiseen verrattuna. Vaikutuksia ei näin ollen arvioida kohdistuvan myöskään Kokemäenjoen Natura-alueeseen.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen luontovaikutukset on selostuksessa arvioitu ja perusteltu niukasti, mutta sinänsä arvion johtopäätökset ovat johdonmukaisia ja oikeansuuntaisia. Normaali-toiminnan aikana hankkeiden toteuttamisvaihtoehtojen välillä ei juurikaan ole eroa luontovaikutusten kannalta, sillä hankekoon kasvaessa isompi osa lannasta toimitetaan jatkojalostukseen Biolan Oy:lle. Vesieliöstöön voi kohdistua vaikutuksia vesistövaikutusten kautta, mutta vaikutuksia voidaan vähentää noudattamalla säädöksiä sekä BAT-tekniikan vaatimuksia. Riskitilanteisiin varautuminen, etenkin tulvien osalta, ja niiden ennaltaehkäisy on tärkeää myös luontovaikutusten syntymisen välttämiseksi.

Vaikutukset liikenteen määriin, turvallisuuteen ja meluun on arvioitu selostuksessa vähäisiksi. Yhteysviranomaisen toteaa, että selostuksessa olisi voitu paremmin huomioida liikenteen aiheuttaman pölyämisen aiheuttama viihtyisyyshaitta tienvarsi asutuksille. Sekä Nokkamäentie että Lauhantie ovat kapeita sorapintaisia maanteitä, joiden varrella on jonkin verran asutusta. Laajemmankin vaihtoehdon liikenteelliset vaikutukset ovat kuitenkin melko pieniä nykytilanteeseen verrattuna, eikä hankkeesta aiheutuva liikenne poikkea normaalista maatalousliikenteestä. Kuljetusten yhteydessä tulee huomioida, että teiden kapeus, sorapintaisuus, huono kunto sekä tienvarsi-asutus asettavat rajoituksia ajonopeuksiin. Kesäaikana teiden pölyämistä tulisi rajoittaa ajonopeuksien lisäksi myös mm. suolaamalla. Toiminnanaikaiset pöly- ja meluvaikutukset eivät todennäköisesti leviä asutukseen asti, mutta rakentamiskäytössä syntyvistä pöly- ja meluvaikutuksista voi aiheutua väliaikaista haittaa.

Yhteenveto

YVA-selostuksen perusteella hankkeesta ja sen merkittävistä ympäristövaikutuksista sekä vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudesta saa hyvän kokonaiskuvan. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen merkittävimpiä vaikutuksia ovat toiminnan aikaiset vaikutukset vesistöihin, hajuvaikutukset sekä vaikutukset ilmaan ja

ilmastoon sekä maisemaan. Vaihtoehto 2 on eläinmäärältään ja siten myös esimerkiksi ammoniakkipäästö- ja lantamääriltään noin 1,4-kertainen verrattuna vaihtoehto 1:een. Molemmat vaihtoehdot ovat kuitenkin toteuttamiskelpoisia.

Muita huomioita hankkeen jatkosuunnittelua varten

Hankkeen toteuttaminen edellyttää ympäristölupaa, jossa otetaan huomioon muun muassa siipikarjan tehokasvatusta koskevat BAT-päätelmät. Hanke on kooltaan hyvin suuri ja sijoittuu tulvariskialueelle, joten lupakäsittelyssä on syytä arvioida erityisesti vesistövaikutusten lieventämiskeinojen tarvetta. Lupahakemuksen yhteydessä toiminnanharjoittajan tulee esittää tiedot käytössä olevista levityspelloista ja niiden riittävydestä. Levityspeltojen osalta tulee esittää myös kartta 1/10 vuodessa (yleinen vesistötulva) tapahtuvasta tulvasta.

Myös rakennuslupakäsittelyn yhteydessä tulee huomioida hankkeen sijoittuminen tulvariskialueelle ja sen edellyttämät toimenpiteet mm. rakentamiskorkeuksiin.

Vesistövaikutusten ja vesienhoitosuunnitelmien tavoitteiden saavuttamisen osalta hankkeessa keskeisiä ovat lannan käsittely- ja hyödyntämistavat. Selostuksessa on esitetty useita perustason lieventämiskeinoja, jotka perustuvat muun muassa ns. nitraattiasetukseen, ympäristökorvausjärjestelmään sekä BAT-päätelmiin. Niiden lisäksi mahdollisessa ympäristölupapäätöksessä on tarpeen kieltää lannan levitys ainakin korkean ja arveluttavan korkean fosforiluokan pelloille, asettaa rajoituksia tulvaherkille pelloille sekä harkita myös muita lieventämiskeinoja.

5. PERUSTELLUSTA PÄÄTELMÄSTÄ TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen toimittaa perustellun päätelmän sekä saadut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Lisäksi perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualueelle (ympäristölupaviranomainen) ja Huittisten kaupungin rakennusvalvontaviranomaiselle (maankäyttö- ja rakennuslain mukainen lupaviranomainen), Huittisten kaupungille, maakuntaliitolle, muille asianomaisille viranomaisille sekä lausunnon antajille ja mielipiteiden esittäjille.

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on nähtävillä 24.7.2020 alkaen ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/harkalantilaYVA.

Perustellun päätelmän antamisesta kuulutetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi > Ajankohtaista > Kuulutukset ja ilmoitukset. Tieto perustellun päätelmän antamisesta julkaistaan myös Huittisten kaupungin verkkosivuilla.

Lisätietoja asiasta antaa ylitarkastaja Erika Liesegang
(etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi, puh. 0295 023051).

6. SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMISEN PERUSTEET JA MUUTOKSENHAKU

Suoritemaksu on 6 000 euroa, alv 0 %.

Maksun määräytyminen

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) ja valtioneuvoston asetuksen (1372/2018) perusteella. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista perittävä maksu on suppeassa hankkeessa (7-13 henkilötyöpäivää) 6 000 euroa. Lasku lähetetään hankevastaavalle erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta

Maksua koskeva muutoksenhaku

Tähän maksupäätökseen haetaan oikaisua Varsinais-Suomen ELY-keskukselta. Ohje oikaisuvaatimuksen tekemisestä on liitteenä.

7. YVA-MENETTELYSSÄ SOVELLETUT OIKEUSOHJEET JA ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020 (1372/2018)

Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Erika Liesegang ja ratkaissut yksikön päällikön sijainen Salla Porthen. Lausunto on hyväksytty sähköisesti, mistä merkintä asiakirjan viimeisellä sivulla.

LIITTEET

1. Annetut lausunnot ja mielipiteet
2. Maksua koskeva muutoksenhaku

JAKELU

Härkälän tila (AgriNisu Oy ja BroiCo Oy)

Watrec Oy

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristöluvat

Huittisten kaupunki, kaupungin hallitus

Huittisten kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Huittisten kaupungin terveydensuojeluviranomainen

Huittisten kaupungin rakennusvalvontaviranomainen

Ruokavirasto

Satakunnan Museo

Satakuntaliitto

Satakunnan pelastuslaitos

Tämä asiakirja VARELY/5532/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/5532/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Liesegang Erika 24.07.2020 08:31

Ratkaisija Porthen Saila 24.07.2020 08:34